

Отже, пролонгації договорів не присвячено належної уваги у цивільному законодавстві України, що з огляду на популярність такого механізму потребує виправлення.

Література:

1. Постанова Вищого господарського суду України від 17 березня 2015 року у справі № 910/8194/14. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/43181101>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-374-6-54>

ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ В КОНФЛІКТНИХ ТА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ ЯК НАПРЯМ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Слюсаренко К. Р.

*аспірантка кафедри загальної теорії права та держави
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Основними пріоритетами будь-якої держави повинно бути належне забезпечення мирного співіснування населення та забезпечення добробуту як на своїй території, так і у міжнародному середовищі. Наразі країни усього світу докладають значних зусиль та ресурсів з метою утворення та діяльності міжнародних організацій, які покликані запобігти збройним конфліктам та кризовим ситуаціям, поширення яких може призвести до масового порушення прав людини, а зокрема дитини, тому що саме її відносять до особливо вразливої категорії осіб, яким необхідний захист. До конфліктних та надзвичайних ситуацій, вирішення яких потребує довготривалої та кропіткої діяльності з боку нашої держави, варто віднести: зміни клімату, пандемію COVID-19 та російську агресію проти України, адже саме під час збройних конфліктів права дітей порушуються в значній мірі.

Аналізу наслідків впливу збройної агресії на життя дитини та виявленню особливостей забезпечення окремих прав дитини в умовах збройного конфлікту в Україні приділяли увагу такі науковці, як: І. Васильківська, К. Ігнатенко, О. Задніпровська, Н. Філіпська, О. Кочеміровська, А. Лазоренко, Г. Мазур, В. Мицик, І. Ничитайло, Н. Опольська, А. Полтораєв, В. Репецький І. Сандоз, Ч. Свінарські, М.

Стафанчук, Б. Цімерманн, М. Чеховська, О.Г. Турченко, І.І. Пилипишина. Хоча праці зазначених вище вчених не втратили своєї наукової цінності, проте пропозиції викладені в них вимагають переосмислення, з огляду на ті виклики та загрози, що існують в державі та в суспільстві протягом останнього часу.

Діти, як особливо вразлива категорія населення, а також як вікова група, найвищого ризику бідності, соціальної ізоляції, являють собою основний суб'єкт та об'єкт системної дискримінації, що в більшій мірі розповсюджується в умовах, що наразі склалися в нашій державі. З 2014 року в нашій країні триває збройний конфлікт, який тільки загострився з початком повномасштабного вторгнення росії на територію України 24 лютого 2022 року, через що велика кількість дітей зазнає різного роду насильства протягом тривалого часу. Беручи до уваги пагубний і досить шкідливий вплив збройних конфліктів на дітей, до того ж їхні наслідки в подальшому, то їх права потребують особливого захисту з боку держави, яка в свою чергу, повинна намагатися системно діяти в бік покращення становища дітей, піклуватися про їх розвиток та надання освіти, створюючи безпечне середовище її здобуття.

Проблемні аспекти, що виникають у зв'язку зі створенням належних умов для гарантування безпеки дитини, захисту її прав та інтересів, пов'язують, з одного боку з тим, що основу системи забезпечення безпеки дітей складає її базування на підході до дитини як до об'єкта впливу, не розглядаючи те, що дитина повинна виступати суб'єктом суспільних відносин. З іншого боку, деякі перешкоди пов'язують з наявністю прогалини та певною неузгодженістю в правових питаннях на рахунок захисту прав дітей, а також з явною невідповідністю між собою чи взагалі відсутністю спеціальних норм у національному законодавстві країни, щодо надання відповідного захисту під час збройних конфліктів, з ігноруванням певною мірою міжнародних стандартів, що закріплюють основоположні норми про захист прав дітей, та з декларативним характером багатьох законодавчих норм [1, с.8].

Слід зазначити, що під час збройного конфлікту, держава існує за особливих умов, і покликана долати загрози, та пристосовуватись до актуальних викликів, до яких входить необхідність забезпечення прав цивільного населення та його найбільш вразливих категорій. Так, можна послідувати, що положення статті 19 Конвенції про права дитини 1989 року наголошує на тому, що державам-учасникам потрібно вживати усі необхідні законодавчі, адміністративні, соціальні та виховні заходи задля захисту дитини від можливих видів фізичного та психологічного насильства, від експлуатації, від відсутності піклування чи недбалого поводження з нею [2].

Окремо, варто звернути увагу на приписи статті 24, що міститься в Женевській конвенції IV про захист цивільного населення під час війни

від 12 серпня 1949 року, де вказується, що на сторін конфлікту покладається обов'язок передбачити всі необхідні заходи для забезпечення того, щоб діти віком до 15 років, які стали сиротами або були розлучені зі своїми сім'ями через війну, не залишалися покинутими, і також для того, аби сприяти, незважаючи на обставин, їхньому освітньому процесу. Крім того, особи, що знаходяться під захистом, у всіх випадках мають право на особисту повагу, повагу до власної честі, сімейні права, право вільних релігійних переконань та обрядів, право на притаманні їм звичаї. До таких осіб варто відноситися гуманно, захищаючи їх, в першу чергу, від усілякого акту насильства та залякування [3].

Україна, як учасниця вище розглянутих міжнародних актів, містить цілу низку нормативно-правових положень, що регулюють особливості захисту прав дітей в конфліктних та надзвичайних ситуаціях. Зокрема, статтею 30 Закону України «Про охорону дитинства», яка відповідає міжнародно-правовим нормам, забороняється втягувати дітей до участі у воєнних діях та збройних конфліктах, включаючи такі методи, як вербування, фінансування, грошове забезпечення, навчання дітей відповідним знанням з ціллю залучення їх у збройні конфлікти на території інших держав або участі в насильницьких діях, які пропагують до повалення державної або територіальної цілісності, залучення дітей до не передбачених законодавством України воєнізованих чи збройних формувань [4].

Однією з головних проблем, способи вирішення якої носять спірний характер, залишається проблема влаштування дітей, що залишилися без батьківського піклування, через вторгнення росії на територію України. На сьогодні можна побачити намагання засобів масової інформації поширювати відомості щодо необхідності усиновлення дітей, які внаслідок війни втратили батьків. Однак, дана ситуація, на думку Мінсоцполітики України, створює певні ризики шахрайства та поширення недостовірної інформації, що призводить до порушення прав дітей. У зв'язку з цим, 22 березня 2022 року було прийнято Постанову Кабінету Міністрів України № 349 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо захисту прав дітей на період надзвичайного або воєнного стану», якою передбачено, що на час дії на території України надзвичайного чи воєнного стану діти, що залишилися без батьківського піклування можуть бути прийняті до дитячого будинку сімейного типу та до прийомної родини на умовах тимчасового влаштування [5].

Таким чином, з огляду на вище вказані аспекти, можна зробити наступні висновки. Зважаючи на наявність значної кількості міжнародно-правових норм, які застосовуються в умовах збройного конфлікту, права мільйонів дітей по всьому світі досі зазнають

чисельних порушень. А тому основний обов'язок держав полягає у тому, щоб покласти кінець цій ситуації. Беззаперечно національне законодавство будь-якої країни виступає важливою складовою правової системи, яка покликана захищати дітей в зонах конфлікту. Зокрема, державам, як головним суб'єктам, що несуть відповідальність за безпечне життя їх громадян, першочергово варто покращувати рівень координації і взаємодії щодо потреб дітей і молоді під час збройних конфліктів та у надзвичайних ситуаціях.

Література:

1. Турченко О.Г. Право дитини на безпеку під час збройного конфлікту. *Політичне життя*. 2019. № 2. С. 8.
2. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. : станом на 16 лист. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021
3. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 р. : станом на 23 лют. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154
4. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 р. № 2402-III : станом на 05 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>
5. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо захисту прав дітей на період надзвичайного або воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.03.2022 р. № 349 : станом на 22 бер. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/349-2022-%D0%BF>